

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 329/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na kontradiktórnosť konania zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 200/2013 a jeho rozsudkom z 8. októbra 2013, postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 142/2014 a jeho rozsudkom z 8. októbra 2014 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 265/2015 a jeho uznesením z 1. júla 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. októbra 2015 osobne doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na kontradiktórnosť konania zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 200/2013 a jeho rozsudkom z 8. októbra 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“), postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 142/2014 a jeho rozsudkom z 8. októbra 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 265/2015 a jeho uznesením z 1. júla 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že ako žalovaná bola účastníčkou súdneho konania vedeného pred okresným súdom o zrušenie rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 3 C 2183/2012 z 19. januára 2012 (ďalej len „rozhodcovský rozsudok“). Žalobca žalobu odôvodnil tým, že mu rozhodcovským rozsudkom bola uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 62,58 € ako nárok vyplývajúci z poistného vzťahu medzi žalobcom a sťažovateľkou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva a trovy rozhodcovského konania, pričom rozhodcovská doložka, na základe ktorej bola založená právomoc Arbitrážneho súdu Košice tvoriaca súčasť poistnej zmluvy, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a ako taká je neplatná. V dôsledku neplatnej rozhodcovskej doložky absentovala vo veci žalobcu právomoc Arbitrážneho súdu Košice, takže následne týmto

súdom vydaný rozhodcovský rozsudok podľa žalobcu nespĺňa zákonom požadované podmienky riadneho exekučného titulu.

Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodcovský rozsudok zrušil podľa zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom do 31. decembra 2014 (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“). Sťažovateľka proti napadnutému rozsudku okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny. Sťažovateľka nespokojná s výsledkom napadnutého konania podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho ako procesne neprípustné odmietol, pričom však *„záver o neprípustnosti dovolania Najvyšší súd odvodil z toho, že ide o dovolanie v obdobnej veci, aká už bola v počte väčšom ako päť predmetom konania pred dovolacím súdom“*.

Sťažovateľka namieta postup najvyššieho súdu, ktorým dovolanie odmietol v súlade s § 243b ods. 7 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) bez toho, aby v napadnutom uznesení uviedol konkrétne dôvody odmietnutia. Podľa názoru sťažovateľky totiž v súlade s gramatickým výkladom § 243b ods. 7 OSP, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje v rozhodnutí vydanom v dovolacom konaní poukázať na svoje skoršie rozhodnutia vydané v obdobných veciach a skonštatovať, že sa s nimi v celom rozsahu stotožňuje bez toho, aby uvádzal ďalšie dôvody, najvyšší súd ako dovolací súd môže takto postupovať, len ak *„rozhoduje o dovolaní vo veci, a nie pri skúmaní jeho prípustnosti, resp. pri jeho odmietnutí z dôvodu neprípustnosti“*.

Okrem uvedeného sa najvyšší súd podľa sťažovateľky vôbec nezaoberal namietaným porušením § 118 ods. 2 OSP okresným súdom, a to aj napriek tomu, že „porušenie § 118 ods. 2 O. s. p. v postupe súdu považuje Najvyšší súd SR napríklad podľa rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 236/2010 zo dňa 14. 04. 2011... za vadu, ktorá spôsobuje tzv. zmätočnosť rozhodnutia (§ 237 O. s. p.)... Vzhľadom na nedodržanie postupu podľa ust. § 118 ods. 2 O. s. p. bolo rozhodnutie Okresného súdu pre odporcu nepredvídateľné. Ak by mohol žalovaný

predvídať postup súdu... preukázal by pred súdom prvého stupňa skutkový stav, na ktorý poukazoval vo svojich vyjadreniach či opravných prostriedkoch.“.

Ďalšieho porušenia ustanovení Občianskeho súdneho poriadku sa okresný súd podľa sťažovateľky mal dopustiť tým, že „z obsahu zápisnice o pojednávaní nevyplýva, že by bolo dané poučenie o práve podať opravný prostriedok, resp. o výkone rozhodnutia“. Sťažovateľka zastáva názor, že tým došlo v rozpore s § 156 ods. 1 OSP k porušeniu jej základného práva na spravodlivé súdne konanie.

Napadnutý rozsudok krajského súdu je podľa sťažovateľky nepreskúmateľný a arbitrárny, keďže ním odvolací súd „potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu stručným spôsobom, poukazujúc na ust. § 219 ods. 2 O. s. p.. uvedené ustanovenie však nemožno aplikovať mechanicky. Pri aplikácii tohto ustanovenia je potrebné zohľadniť požiadavky vyplývajúce z práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Rozsudok odvolacieho súdu nemožno považovať za riadne odôvodnený v súlade s ust. § 157 O. s. p., je nepreskúmateľný a arbitrárny.“.

Vychádzajúc z uvedených skutočností, sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach a napadnutými rozhodnutiami v týchto konaniach vydanými boli porušené jej práva podľa ústavy a dohovoru a listiny, aby označené rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu a priznal jej úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv podľa ústavy, dohovoru a listiny napadnutým rozsudkom okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založené na princípe subsidiarity. Vzhľadom na princíp subsidiarity ústavný súd môže konať a rozhodovať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať ich sťažnosťami iba vtedy, ak sa nemôžu domáhať ochrany svojich práv v konaniach pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio*

inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka mohla proti napadnutému rozsudku okresného súdu, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, podať odvolanie (čo aj využila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Podľa názoru sťažovateľky je napadnutý rozsudok krajského súdu arbitrárny a nepreskúmateľný, keďže ním krajský súd, poukazujúc na § 219 ods. 2 OSP, potvrdil rozsudok okresného súdu stručným spôsobom bez toho, aby zohľadnil požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej

prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98 tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, patrí aj absencia ústavnoprávneho rozmeru namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že najvyšší súd sa v napadnutom dovolacom konaní nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu (dovolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako neprípustné, pozn.). Ústavný súd preto napadnutý rozsudok krajského súdu preskúmal z hľadiska možného porušenia sťažovateľkinho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sústreďujúc sa pritom na posúdenie, či je napadnutý rozsudok krajského súdu ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnený a či ho nemožno považovať za arbitrárny.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové

právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02).

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 234/2014).

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Z predloženého napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa stotožnil s napadnutým rozsudkom okresného súdu, keď posúdil rozhodcovskú doložku obsiahnutú v samotných všeobecných poisťných podmienkach ako neplatnú, keďže nebola individuálne dojednaná a žalobca nemal možnosť brániť svoje práva pred všeobecnými súdmi, čím došlo k narušeniu rovnováhy medzi zmluvnými stranami v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa. V dôsledku uvedeného krajský súd potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu, ktorým došlo k zrušeniu rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, ako vecne správny.

V relevantnej časti napadnutého rozsudku krajský súd uvádza:

«Rozhodnutiu súdu nemožno vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu alebo, že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia, alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Rozsudok nie je ani nepreskúmateľný a nedošlo ani k vadám konania uvedeným v § 221 ods. 1 O. s. p., resp. k iným vadám konania. Súd prvého stupňa vykonal vo veci všetky dôkazy potrebné pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 132 O. s. p., z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver, preto odvolací súd rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 219 O. s. p. potvrdil. Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 219 ods. 2 O. s. p.). Odvolacie námietky žalovanej nie sú spôsobilé

spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Súd prvého stupňa na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správne záveru o splnení zákonných podmienok pre zrušenie rozhodcovského rozsudku v zmysle ust. § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z. z., lebo rozhodcovská doložka, ktorá mala založiť právomoc rozhodcovského súdu je neplatná, keďže správne bola vyhodnotená ako neprijateľná zmluvná podmienka. Súd prvého stupňa podrobne skutkové a právne závery odôvodnil, odvolací súd konštatuje ich správnosť a s týmito sa stotožňuje. Nárok, o ktorom bolo rozhodnuté rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 3 C/2183/2012 z 19.1.2012 žalovaná opiera o zmluvné dojednanie, ktoré súvisí s poisťnou zmluvou, uzavretou medzi účastníkmi konania dňa 30. 5. 2008, ktorá je jednoznačne zmluvou spotrebiteľskou, keďže napĺňa všetky znaky v zmysle § 52 ods. 1, 3, 4 Občianskeho zákonníka, účinného v čase uzavretia zmluvy. Vo vzťahu k odvolacím námietkam niet pochyb o tom, že poisťnú zmluvu uzavrela žalovaná, ktorá pri poskytovaní poistenia vystupovala v rámci svojej podnikateľskej činnosti ako dodávateľ a žalobca vystupoval ako fyzická osoba, ktorá zabezpečovala svoje potreby, teda ako spotrebiteľ. Súčasne išlo o štandardnú formulárovú zmluvu, keďže daný zmluvný vzťah sa riadil aj obsahom zmluvných dojednaní, obsiahnutých vo VPP, ktoré sa stali súčasťou zmluvy, a ktoré spĺňajú všetky znaky zmluvy formulárovej. Preto súd prvého stupňa pri posudzovaní platnosti rozhodcovskej doložky túto správne skúmal aj z pohľadu ochrany spotrebiteľa a správne uzavrel aj neprijateľnosť a tým aj neplatnosť preskúmvanej rozhodcovskej doložky. V prejednávanej veci žalobca dôvodne spochybnil platnosť rozhodcovskej doložky, keďže táto nebola individuálne dojednaná a spôsobilá nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Obč. zákonníka). Rozhodcovská doložka, tak ako bola zakomponovaná vo VPP splynula totiž s ostatnými poisťnými podmienkami, jej obsah spotrebiteľ nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť a ani sa s ním dôsledne oboznámiť. Aj keď rozhodcovská doložka bola vo VPP zvýraznená v tabuľke a označená ako „osobitné zmluvné dojednania“ možno jednoznačne uzavrieť, že fakticky splynula s ostatnými poisťnými podmienkami, keďže nasledovala ako pokračovanie predtlačeneho formulára v neprehľadnom texte, písanom drobným písmom, a tiež bola podpísaná v rovnaký deň ako VPP, preto správne uzavrel súd prvého stupňa, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná. Žalovaná v konaní nepreukázala ani tú skutočnosť, že žalobca mohol jej uzavretie vylúčiť, resp. zmeniť obsah

tohto zmluvného dojednania, pričom dôkazné bremeno v tomto smere zaťažovalo žalovanú (§ 53 ods. 3 Obč. zákonníka). Nemožno opomenúť ani tú rozhodujúcu skutočnosť, že výslovne v rozhodcovskej doložke bolo odkázané na čl. XV VPP, ktoré sa jednoznačne stali súčasťou poistným podmienok. Svojím obsahom a formou rozhodcovská doložka z dôvodov vyššie uvedených spôsobila nevyváženosť práv a povinností zmluvných strán v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa. Neplatná rozhodcovská doložka nemôže založiť právomoc rozhodcovského súdu na konania a rozhodnutie a súčasne je dôvodom pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z.»

V relevantnej časti napadnutého rozsudku krajský súd k jednotlivým odvolacím námietkam sťažovateľky uvádza:

„Odvolacie námietky žalovanej, že súd prvého stupňa neplatnosť rozhodcovskej doložky vyvodil z nesprávneho prekladu Smernice 93/13/EHS, nemôžu ovplyvniť rozhodnutie vo veci, nakoľko z obsahu odôvodnenia je zrejmé, že súd prvého stupňa svoje skutkové a právne závery o neplatnosti rozhodcovskej doložky oprel predovšetkým o ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pokiaľ žalovaná poukazuje na tú skutočnosť, že žalobca slobodne Osobitné zmluvné dojednania podpísal, táto skutočnosť nebola v konaní spochybnená, avšak s poukazom na vyššie uvedené nemožno vyvodiť iný záver ako ten, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná a z týchto dôvodov podlieha kontrole neprijateľných zmluvných dojednaní súdom. Ani odvolacie námietky žalovanej týkajúcej sa tej skutočnosti, že Dodatkom č. 2 umožnila žalobcovi dodatočne odstúpiť od rozhodcovskej doložky, nemajú svoje opodstatnenie z dôvodov uvedených v rozhodnutí súdu prvého stupňa, s ktorými sa odvolací súd plne stotožňuje. Odvolací súd sa zhoduje aj so záverom súdu prvého stupňa ohľadom spôsobu kreovania rozhodcovského súdu výlučne žalovanou, čo taktiež spôsobuje značnú nerovnováhu v postavení účastníkov rozhodcovského konania v neprospech spotrebiteľa, keďže z obsahu rozhodcovskej doložky nevyplýva, ktorý rozhodcovský súd by mal prípadný rozhodcovský spor prejednať.“

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny, zohľadniac možnosť postupu podľa § 219 ods. 2 OSP. Podľa tohto ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ak sa

odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát uviedol, že zákonodarcom upravenú fakultatívnu možnosť odvolacieho súdu obmedziť sa v odôvodnení potvrdzujúceho rozhodnutia len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia je vždy potrebné v záujme ústavne konformného výkladu (čl. 152 ods. 4 ústavy) aplikovať aj vo svetle judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva zaoberajúcej sa právom účastníka občianskeho súdneho konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu. Ak tak všeobecný súd nepostupoval, jeho rozsudok je nevyhnutné považovať za arbitrárny, svojvoľný, a tým priamo zasahujúci do základného práva účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. II. ÚS 155/2013).

Je v zásade postačujúce, ak odvolací súd odkáže v odôvodnení svojho rozhodnutia na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, pokiaľ sa s ním úplne stotožňuje a pokiaľ súčasne dáva odpovede aj na podstatné argumenty sťažovateľa uvedené v jeho odvolaní, ako aj vtedy, ak sa odvolací súd sám vysporiada v odôvodnení svojho rozhodnutia s argumentmi uvedenými v odvolaní, pokiaľ sa s týmito argumentmi prednesenými v konaní pred ním nevysporiadal už súd prvého stupňa (m. m. II. ÚS 155/2013).

Z pohľadu takto konštruovaných požiadaviek dodržania záruk vyplývajúcich z práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu javí ako ústavne udržateľné. Krajský súd sa napadnutým rozsudkom v súlade so zákonom stotožnil so závermi okresného súdu prezentovanými v jeho napadnutom rozsudku a tento zároveň doplnil o svoje vlastné úvahy na podporu záveru o splnení zákonom ustanovených podmienok na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona o rozhodcovskom konaní. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že sa v ňom

krajský súd účinne zaoberal námietkami a argumentmi prezentovanými sťažovateľkou v odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu, ktoré mali pre vec podstatný význam. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa súd spravoval pri rozhodovaní o tom, či je naplnený niektorý z dôvodov na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa zákona o rozhodcovskom konaní, pričom jeho záver sa nejaví ako nekoherentný, ale naopak, ako konzistentný s argumentmi, ktoré vo svojom rozhodnutí použil a ktoré tento záver podporujú.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.3 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Sťažovateľka namieta aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v časti záruk týkajúcich sa kontradiktórnosti napadnutého konania. V tejto súvislosti možno zo sťažnosti vyvodiť argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej sa krajský súd nedostatočným spôsobom vysporiadal s námietkou o postupe okresného súdu v rozpore s § 118 ods. 2 OSP. Sťažovateľka tvrdí, že bola v konaní pred okresným súdom, ktorý postupoval v rozpore s § 118 ods. 2 OSP a neuviedol, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali vo veci sporné, zbavená možnosti preukázať skutkový stav, na ktorý poukazovala až v opravných prostriedkoch.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa § 118 ods. 1 a 2 OSP po začatí pojednávania účastníci prednesú alebo doplnia svoje návrhy a predseda senátu alebo samosudca oznámi výsledky prípravy pojednávania. Po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné

považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli.

V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľky ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že prípadné porušenie § 118 ods. 2 OSP zo strany všeobecných súdov konajúcich vo veci sťažovateľky nemôže *eo ipso* mať za následok porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v časti záruk kontradiktórnosti konania. Dôležitými skutočnosťami relevantnými pre posúdenie namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je totiž dodržanie záruk kontradiktórnosti v napadnutom konaní ako celku.

Obdobne bola otázka dodržania záruk kontradiktórnosti predmetom preskúmavania v totožných veciach sťažovateľky prostredníctvom posúdenia kľúčovej otázky, či možno pochybenie súdu prvého stupňa spočíva v tom, že nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k svojim skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcej právnej posúdeniu veci konvalidovať v odvolacom (príp. dovolacom) konaní. Podľa právnych záverov k tejto kľúčovej námietke zhrnutých do stanoviska pléna ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014 pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačí, ak je účastníkovi konania táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní. Ústavný súd pripomína, že v zmysle § 6 zákona o ústavnom súde je označeným zjednocujúcim stanoviskom viazaný aj v posudzovanej právnej veci.

Aplikáciou právnych záverov vyslovených v zjednocujúcom stanovisku pléna ústavného súdu na vec sťažovateľky je preto potrebné jej námietku považovať za nedôvodnú. Pre ústavnú konformnosť napadnutého konania ako celku totiž postačovalo, že sťažovateľke bola daná možnosť vyjadriť sa ku skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcej právnej posúdeniu veci okresným súdom v následnom odvolacom konaní.

Navyše z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý sa námietkou sťažovateľky o porušení § 118 ods. 2 OSP zo strany okresného súdu zaoberal a túto vyhodnotil ako nedôvodnú, vyplýva, že „*Účastníci v priebehu konania mali možnosť*

vyjadriť sa ku všetkým relevantným skutočnostiam a k vykonaným dôkazom do vyhlásenia dokazovania za skončené a aj odôvodnenie rozsudku má oporu vo vykonanom dokazovaní.“

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní časť sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.4 K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie najvyššiemu súdu, ktorý o ňom rozhodol tak, že ho odmietol ako neprípustné.

Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné sudy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

Sťažovateľka v tejto súvislosti predostiera ústavnému súdu kľúčovú námietku, podľa ktorej bola v jej veci aplikácia § 243b ods. 7 OSP najvyšším súdom neprípustná. Podľa citovaného ustanovenia totiž ak dovolací súd rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, aká už bola v počte väčšom ako päť predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom, môže dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázať už len na svoje skoršie rozhodnutia, a ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením týchto skorších rozhodnutí, skonštatovať to a ďalšie dôvody už

neuvádzať. Podľa sťažovateľky však § 243b ods. 7 OSP možno aplikovať len v prípade, ak najvyšší súd rozhoduje o dovolaní vo veci.

Vo vzťahu k tejto (zásadnej) námietke sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že z predmetného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nemožno bez ďalšieho vyvodit', že dovolací súd ho môže aplikovať výlučne len v prípadoch meritórneho rozhodovania o dovolaní, a preto interpretáciu § 243b ods. 7 OSP, ktorú uplatnil dovolací súd pri rozhodovaní odvolaní sťažovateľky, nemožno považovať za arbitrárnu, a teda ani ústavne udržateľnú a akceptovateľnú. Ústavný súd preto túto námietku sťažovateľky vyhodnotil ako neopodstatnenú (k tomu pozri totožnú vec sťažovateľky III. ÚS 549/2015).

Na základe uvedeného ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia dospel k ústavne akceptovateľnému právnemu záveru o neexistencii väd zakladajúcich prípustnosť dovolania, a to postupom podľa § 243b ods. 7 OSP. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je preto podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a nesignalizuje takú príčinnú súvislosť medzi ním a sťažovateľkou označenými právami, ktorá by zakladala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľke k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku a v konečnom dôsledku ani nesignalizuje porušenie jej základného práva na kontradiktórnosť konania.

Už len pre úplnosť ústavný súd k námietke sťažovateľky, podľa ktorej bolo dovolanie v jej veci prípustné podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP z dôvodu porušenia § 118 ods. 2 OSP zo strany okresného súdu, zdôrazňuje, že najvyšší súd v uznesení sp. zn. 4 Cdo 167/2012 z 28. mája 2013 vyslovil svoj názor k prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP z dôvodu porušenia § 118 ods. 2 OSP, podľa ktorého nedodržanie postupu podľa § 118 ods. 2 OSP zo strany všeobecného súdu spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné, možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorou možno odôvodniť

dovolanie v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Existencia tejto vady sama osebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Z uvedeného dôvodu považuje aj ústavný súd námietku sťažovateľky za nedôvodnú.

Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosťou súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľkou, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a základnými právami podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 36 ods. 1 listiny a ani právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala reálnu možnosť na to, aby ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol aj túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2016